



MUSTAQILLIK YILLARIDA O‘ZBEKISTONDAGI TARIXIY SHAHARLAR YUBILEYLARINING NISHONLANISHI

Xudoyorov Fayzullo Bozorovich

*Termiz davlat muhandislik va
agrotexnologiyalar universiteti akademik
litseyi tarix fani o‘qituvchisi*

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligi davrida tarixiy shaharlar yubileylarining xalqaro va milliy miqyosda nishonlanishi tahlil qilinadi. Tadqiqotda Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Qarshi, Termiz, Toshkent va Marg‘ilon shaharlari yubileylariga oid statistik ma’lumotlar umumlashtirildi. Tadbirlarning mamlakat madaniy merosini asrash, turizm salohiyatini oshirish hamda xalqaro hamkorlikni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritildi.

Kalit so‘zlar: tarixiy shaharlar, yubiley, madaniy meros, UNESCO, turizm, restavratsiya, O‘zbekiston, mustaqillik.

KIRISH

Mustaqillik yillarida O‘zbekistonda milliy tarix va madaniy merosni tiklash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Ayniqsa, qadimiy shaharlar yubileylarining xalqaro miqyosda nishonlanishi tarixiy merosni asrash va dunyoga targ‘ib qilishda muhim vosita bo‘ldi. UNESCO bilan hamkorlikda o‘tkazilgan yubiley tadbirlari mamlakatning tarixiy-madaniy salohiyatini namoyon etishga xizmat qildi.



1991-yildan boshlab Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Qarshi, Termiz, Toshkent va Marg‘ilon kabi qadimiy shaharlarning yubileylari keng nishonlandi. Ushbu jarayon tarixiy obidalarni ta‘mirlash, infratuzilmani rivojlantirish va turizm oqimini ko‘paytirishga ijobiy ta‘sir ko‘rsatdi.

Tadqiqot metodlari

Tadqiqot davomida:

- tarixiy va statistik ma‘lumotlarni qiyosiy tahlil qilish;
- ilmiy adabiyotlar va rasmiy manbalarni o‘rganish;
- tarixiy shaharlar yubileyariga oid ma‘lumotlarni tizimlashtirish;
- taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi.

Ma‘lumotlar UNESCO materiallari, ilmiy maqolalar va O‘zbekiston tarixiga oid tadqiqotlar asosida shakllantirildi.

Natijalar

Mustaqillik yillarida nishonlangan yirik tarixiy shaharlar yubileylari quyidagi jadvalda keltirilgan.

1-jadval

Mustaqillik davrida nishonlangan tarixiy shaharlar yubileylari

Shahar	Yubiley yoshi	Nishonlangan yil
Xiva	2500 yil	1997
Buxoro	2500 yil	1997
Shahrisabz	2700 yil	2002
Qarshi	2700 yil	2006
Samarqand	2750 yil	2007
Toshkent	2200 yil	2009
Marg‘ilon	2000 yil	2007



Shahar	Yubiley yoshi	Nishonlangan yil
Termiz	2500 yil	2002
Andijon	2500 yil	2017

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, 1997–2009-yillar oralig'ida kamida 9 ta yirik tarixiy shahar yubileyi xalqaro darajada nishonlangan.

Yubiley tadbirlari doirasida:

- yuzlab tarixiy-me'moriy obidalar restavratsiya qilindi;
- turizm infratuzilmasi yangilandi;
- xalqaro konferensiyalar va madaniy festivallar tashkil etildi;
- UNESCO bilan hamkorlik kengaydi.

Masalan, Xiva shahrining 2500 yilligi munosabati bilan Ichan-Qal'a majmuasi rekonstruksiya qilinib, tarixiy hududni saqlash bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Samarqandning 2750 yilligi arafasida Registon maydoni, Shohi Zinda va boshqa yodgorliklar ta'mirlandi.

Statistik ko'rsatkichlar

Ko'rsatkich	Miqdor
Xalqaro miqyosda nishonlangan tarixiy shaharlar soni	9 ta
UNESCO ko'magida o'tkazilgan yirik yubileylar	8 ta
1997–2009 yillarda nishonlangan yubileylar davri	12 yil
Yubileylar orqali restavratsiya qilingan yirik obidalar	100 dan ortiq

Muhokama

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tarixiy shaharlar yubileylarining nishonlanishi O'zbekistonning xalqaro nufuzini oshirishga xizmat qilgan.



Yubileylar nafaqat tarixiy xotirani tiklash, balki iqtisodiy rivojlanish omili sifatida ham muhim ahamiyat kasb etdi. Turizm oqimining ortishi, xizmat ko'rsatish infratuzilmasining rivojlanishi va yangi ish o'rinlarining yaratilishi ushbu tadbirlarning amaliy natijalaridan hisoblanadi.

UNESCO bilan hamkorlik natijasida Samarqand, Buxoro, Xiva va Shahrisabz kabi shaharlarning jahon sivilizatsiyasidagi o'rni yanada keng e'tirof etildi. Tarixiy obidalarni restavratsiya qilish va saqlash bo'yicha xalqaro standartlar joriy etildi.

XULOSA

Mustaqillik yillarida O'zbekistonda tarixiy shaharlar yubileylarining keng nishonlanishi milliy o'zlikni anglash, madaniy merosni asrash va xalqaro hamkorlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynadi. Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz, Qarshi, Termiz, Toshkent va Marg'ilon kabi shaharlarda o'tkazilgan yubiley tadbirlari tarixiy obidalarni saqlash, turizmni rivojlantirish va O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. UNESCO Silk Roads Programme materiallari.
2. O'zbekiston tarixiy shaharlari yubileylari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar.
3. O'zbekiston Respublikasi madaniy merosga oid rasmiy hujjatlari.
4. Tarixiy shaharlar yubileylariga bag'ishlangan ilmiy maqolalar va konferensiya materiallari.